

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
אגף בכיר בחינות
מחברת בחינה

לנבחנים ולנבחנות שלום,

יש לקרוא את ההוראות בעמוד זה ולמלא אותן בדיוקנות. אי-מילוי ההוראות עלול לגרום לתקלות ואף להביא לידי פסילת הבחינה. הבחינה נועדה לבדוק הישגים אישיים, ולכן יש לעבוד עבודה עצמית בלבד. בזמן הבחינה אין להיעזר בזולת ואין לתת או לקבל חומר בכתב או בעל פה.

אין להכניס לחדר הבחינה חומר עזר – ספרים, מחברות, רשימות – חוץ מ"חומר עזר מותר בשימוש" המפורט בגוף השאלון או בהוראות מוקדמות של המשרד. כמו כן **אין להכניס לחדר הבחינה טלפונים או מכשירים אלקטרוניים אחרים**. שימוש בחומר עזר שאינו מותר יוביל לפסילת הבחינה. לאחר סיום כתיבת הבחינה יש למסור את המחברת למשגיח ולעזוב בשקט את חדר הבחינה.

מותאם

יש להקפיד על טוהר הבחינות !

הוראות לבחינה

- יש לוודא כי במדבקות הנבחן שקיבלת מודפסים הפרטים האישיים שלך. אין להוסיף או לשנות שום פרט במדבקות, כדי למנוע עיכוב בזיהוי המחברת וברישום הציונים.
- אם לא קיבלת מדבקה, יש למלא בכתב יד את הפרטים במקום המיועד למדבקת הנבחן.
- אסור לכתוב בשולי המחברת (החלק המקווקו) משום שחלק זה לא ייסרק.
- לטייטה ישמשו אך ורק דפי מחברת הבחינה שיועדו לכך.
- אין לתלוש או להוסיף דפים**. מחברת שתוגש לא שלמה תעורר חשד לאי-קיום טוהר הבחינות.
- אין לכתוב שם בתוך המחברת משום שהבחינה נבדקת בעילום שם.

ב ה צ ל ח ה !

מדבקת שאלון ملصقة نموذج امتحان שאלון: 011241 עברית מותאם	מדבקת נבחן והתאמות ملصقة ممتحن وملاءمات <table border="1" data-bbox="787 1292 1315 1600"> <tr> <td colspan="4">שנה السنة</td> <td colspan="4">חודש الشهر</td> </tr> <tr> <td colspan="4">מועד موعد</td> <td colspan="4"></td> </tr> <tr> <td colspan="4">מס' תעודת הזהות</td> <td colspan="4">סמל ביה"ס</td> </tr> <tr> <td colspan="4">رقم الهوية</td> <td colspan="4">رقم المدرسة</td> </tr> </table> יש להדביק כאן ↑ מדבקת נבחן (ללא שם) يجب هنا ↑ إلصاق ملصقة ممتحن (بدون اسم)	שנה السنة				חודש الشهر				מועד موعد								מס' תעודת הזהות				סמל ביה"ס				رقم الهوية				رقم المدرسة				מדבקות לנבחן ملصقة ممتحن
שנה السنة				חודש الشهر																														
מועד موعد																																		
מס' תעודת הזהות				סמל ביה"ס																														
رقم الهوية				رقم المدرسة																														

יש לסמן במשבצת ☐ אם ניתנה מחברת נוספת
يجب الإشارة في المربع إذا أُعطي دفتر إضافي
* التعليمات باللغة العربية على ظهر الصفحة

وزارة التربية والتعليم

القسم الكبير للامتحانات

الإدارة التربوية

دفتر امتحان

تحية للممتحنين وللممتحنات،

يجب قراءة التعليمات في هذه الصفحة والعمل وفقاً لها بدقة. عدم تنفيذ التعليمات قد يؤدي إلى عواقب مختلفة وحتى إلى إلغاء الامتحان. أعد الامتحان لفحص التحصيلات الشخصية، لذلك يجب العمل بشكل ذاتي فقط. أثناء الامتحان، لا يُسمح طلب المساعدة من الغير، ولا يُسمح إعطاء أو الحصول على مواد مكتوبة أو شفوية.

لا يُسمح إدخال مواد مساعدة - كتب، دفاتر، قوائم - إلى غرفة الامتحان، ما عدا "مواد مساعدة يُسمح استعمالها" المفصلة في نموذج الامتحان أو في تعليمات مسبقة من وزارة التربية والتعليم. كما لا يُسمح إدخال هواتف خلوية أو أجهزة إلكترونية أخرى إلى غرفة الامتحان. استعمال مواد مساعدة لا يُسمح استعمالها سوف يؤدي إلى إلغاء الامتحان. بعد الانتهاء من كتابة الامتحان، يجب تسليم الدفتر للمراقب ومغادرة غرفة الامتحان بهدوء.

ملاحظة

يجب التقيد بنزاهة الامتحانات !

تعليمات للامتحان

1. يجب التأكد بأن تفاصيلك الشخصية مطبوعة على ملصقات الممتحن التي حصلت عليها. لا يُسمح إضافة أو تغيير أية تفاصيل في الملصقات، وذلك لمنع عوائق في تشخيص الدفتر وفي تسجيل العلامات.
2. في حال عدم حصولك على ملصقة، يجب ملء التفاصيل في المكان المعد لملصقة الممتحن، بخط يد.
3. لا يُسمح الكتابة في هوامش الدفتر (في المنطقة المخططة)، لأنه لن يتم مسح ضوئي لهذه المنطقة.
4. للمسودة تُستعمل أوراق دفتر الامتحان المعدة لذلك فقط.
5. يُمنع نزع أو إضافة أوراق. الدفتر الذي يُسلم ناقصاً يُثير الشك بعدم الالتزام بنزاهة الامتحانات.
6. لا يُسمح كتابة الاسم داخل الدفتر، لأن الامتحان يُفحص بدون ذكر اسم.

نتمنى لكم النجاح!

שים לב: בבחינה זו יש הנחיות מיוחדות.
יש לענות על השאלות על פי הנחיות אלה.

עברית: הבנה, הבעה ולשון

שאלון מותאם

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שלוש שעות.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני חלקים.

חלק ראשון — הבנה והבעה — 50 נקודות

חלק שני — לשון — 50 נקודות

פרק א: שם המספר

פרק ב: תחביר
פרק ג: מערכת הצורות

יש לבחור באחד הפרקים

סך הכול — 100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: דף עזר לנבחן (עמ' 10-11).

ד. הוראה מיוחדת: 1. יש לקרוא את הטקסטים שבעמ' 4-9 ולענות על השאלות בגוף שאלון זה, לפי ההוראות.
2. הקפד על כתב נכון, על כללי הדקדוק ועל פיסוק הגיוני.

שים לב: בסוף הבחינה מצורפים דפי טיוטה לשימושך. אין להוסיף דפים אחרים למחברת הבחינה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, מועד חורף נבצרים, תשפ"א, 2021, מס' 11241

לפניך שלושה טקסטים.
קרא אותם, וענה על השאלות שאחריהם.

טקסט 1

טובעים בים המידע

מאת אלכס קרצר

הסקרנות היא רכיב חשוב בטבע האנושי. בלעדיה לא היינו יכולים להתאים את עצמנו ביעילות לסביבה המשתנה בהתמדה. בעידן האינטרנט, כשהמידע זמין לנו בקלות דרך המחשב ודרך הטלפון החכם שנמצא כמעט בכל כיס, אנשים בארץ ובעולם מבליים שעות רבות בצריכת מידע. אין פלא שבשנים האחרונות המחקרים מראים שאנו הולכים ומתמכרים לטלפונים החכמים שלנו.

מחקר שנערך באוניברסיטת קליפורניה בשנת 2008 מראה שצריכת המידע של אדם ממוצע כיום גדולה בהרבה מצריכת המידע של האדם הממוצע לפני כמה עשורים. מבוגר אמריקאי ממוצע צורך מדי יום כמות מידע בהיקף של עשרות ספרים, והצמיחה של צריכת המידע היא בשיעור של כשישה אחוזים בשנה.

אחת הסוגיות החשובות בנוגע לזמינות הגוברת של המידע עוסקת בהשפעה של זמינות זו על הריכוז שלנו. הסופר ניקולס קאר ידוע בביקורת שלו בנוגע להשפעות של הטכנולוגיה על חיינו. הוא מזהיר כי המצב שבו אנו מתרגלים לקבל את כל המידע שאנו רוצים בצורה מיידית וללא דיחוי עלול ליצור אצלנו הפרעות ריכוז ולהשפיע על דרך הלמידה שלנו. לדבריו, אומנם סביבת האינטרנט מאפשרת לנו נגישות למידע, אך הקריאה באינטרנט רוויה בהסחות דעת והן גורמות לנו לדלג מכותרת לכותרת בלי להתעמק בתוכן המידע ובמשמעותו. וזאת שלא כמו ספיגת המידע האיטית והעמוקה האופיינית לקריאת ספרים.

ואכן ממחקרים שונים עולה, כי סטודנטים שיש להם גישה חופשית לאינטרנט בזמן הרצאה נוטים לזכור פחות מהחומר הנלמד, ובחלק ניכר מזמן ההרצאה הם צורכים מידע שאינו קשור ללימודים. במחקר שנערך בבריטניה התבקשו הנבדקים לשחק במשחק מחשב מייד לאחר שהאזינו לסיפור. תוצאות המחקר הראו כי הסחת הדעת שגרם המשחק, בדומה לזפזוף בין אתרים באינטרנט, פגעה באופן ניכר בגיבוש הזיכרון של הנבדקים.

* מעובד על פי קרצר, א' (2016). טובעים בים המידע. אוחר מאתר מכון דוידסון – הזרוע החינוכית של מכון ויצמן למדע, davidson.weizmann.ac.il

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, מועד חורף נבצרים, תשפ"א, 2021, מס' 11241

לעומת זאת, מחקרים רבים מראים שהשימוש באינטרנט דווקא תורם לשיפור יכולות מסוימות בכל גיל. לדוגמה במחקר שנערך במכון לחקר המוח באוניברסיטת קליפורניה ביקש החוקר, גרי סמול, לבדוק את ההשפעה של השימוש באינטרנט על המוח. הוא ועמיתיו סרקו את פעילות המוח של מבוגרים בעת שביצעו מטלות שונות. החוקרים הופתעו לגלות ששימוש באינטרנט הפעיל מספר רב יותר של אזורים במוח לעומת קריאה בספר, בייחוד אזורים המקושרים לקבלת החלטות ולחשיבה מורכבת. כמו כן יש אנשים שאינם מסכימים כי לאינטרנט יש השפעה הרסנית על חיינו, והם רואים בשינויים בדפוס החשיבה בקרב ילדים בעידן האינטרנט מעין הסתגלות של המוח האנושי לאפשרויות הטכנולוגיות החדשות. במאמר שפורסם בשנת 2011 בכתב העת "סאינס", תיארו בטסי ספארו ועמיתיה את ההשפעות של זמינות המידע על הזיכרון. במחקר שערכו הם הציגו לנבדקים מידע מתשובות על שאלות טריוויה. הם חילקו את הנבדקים לשתי קבוצות: בקבוצה אחת הבטיחו לנבדקים שתהיה להם גישה למידע לאחר מכן, ובקבוצה האחרת אמרו לנבדקים שלא תהיה להם גישה למידע. הנבדקים שידעו מראש כי לא תהיה להם גישה למידע בעתיד זכרו פרטים רבים יותר מן הנבדקים שהובטחה להם גישה למידע בעתיד.

פסקה ה

פסקה ו

לדעת החוקרים, הזמינות של האינטרנט באמצעות שימוש בלתי פוסק במחשבים ובטלפונים חכמים גורמת לאינטרנט להיות עבורנו מעין "זיכרון חיצוני", ואנו משתמשים בו כאילו היה בלתי נפרד מהמוח שלנו. על פי הדימוי הזה, המוח בונה לעצמו מנגנון התמודדות עם שטף המידע שהוא נחשף אליו בזמן גלישה באינטרנט, ובמקום לבזבז משאבים על זכירת פרטים מסוימים, הוא מתמקד ביצירת קישורים למקום שממנו יהיה אפשר לשלוף אותם במידת הצורך.

פסקה ז

לפי אחד ממאמריו הביקורתיים של ניקולס קאר, השימוש באינטרנט הופך את האנושות לרשת אחת גדולה של מידע. כל אחד יכול לשלוף ביעילות את כל המידע שהוא חפץ בו, אך בד בבד כמות המידע הזמין במוח של כל אחד מאיתנו פוחתת, ולא ברור אם יש לכך השפעות על התבונה ועל יכולת החשיבה העמוקה של הפרט.

פסקה ח

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, מועד חורף נבצרים, תשפ"א, 2021, מס' 11241

פסקה ט

זו אינה התקופה הראשונה בתולדות האנושות שבה זמינות המידע מעוררת בתחילה מחלוקת, ולבסוף מתברר שהיא יתרון ולא בעיה. בכתביו של אפלטון מתואר חששו של סוקרטס כי אנשים יתחילו לאבד את הזיכרון שלהם כשהמידע יהיה כתוב. היום ברור למדי שגם הפרט וגם האנושות כולה יצאו נשכרים מהשימוש הנרחב במידע כתוב.

פסקה י

יש עוד שאלות רבות הנוגעות להשפעות האינטרנט על המוח שלנו – שאלות שעליהן עדיין אין תשובה משום שהן מורכבות והתשובות עליהן אינן "שחור" או "לבן". כמו בכל תחום, עלינו למצוא את שביל הזהב בין שימוש מושכל באינטרנט ובין שימוש שלילי והרסני בו.

לא לכתוב באזור זה

لا تكتب في هذه المنطقة

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, מועד חורף נבצרים, תשפ"א, 2021, מס' 11241

טקסט 2

כיצד גוגל משנה את מוחנו מאת דניאל מ' וגנר ואדריאן פ' וורד

פסקה א זוג מוזמן למסיבת יום הולדת. כל אחד מבני הזוג יודע מה כל אחד מהם צריך לעשות עכשיו. אחד מבני הזוג מברר אם קוד הלבוש רשמי או לא. בן הזוג האחר "רושם לעצמו בראש" את המקום והזמן של האירוע כדי שלא לשכוח.

פסקה ב במידה זו או אחרת כולנו מייפים את כוחו של האחר לדאוג למטלות הקשורות לזכירה. אנו מפזרים באופן אוטומטי את האחריות לזכור עובדות או מושגים בין חברי הקבוצה המסוימת שלנו. אנו מקבלים על עצמנו לזכור כמה דברים וסומכים על האחרים שיזכרו את השאר. כשאנחנו מצליחים להיזכר בדבר כלשהו, אנו פשוט פונים למישהו אחר "הממונה" על הידע המסוים הזה. אם המכונית משמיעה קולות משונים נפנה לחבר שיש לו "ראש מכני". אם איננו זוכרים מי שיחק בסרט כלשהו, המומחית שלנו לענייני סרטים תדע. כל סוגי הידע מחולקים בין חברי הקבוצה, והקבוצה עשויה להיות זוג נשוי, משפחה, חברים קרובים או חברים ממקום העבודה. כך אנו יודעים לא רק את מה שאגור במוחנו, אלא גם איזה מידע כל אחד מן החברים האחרים בקבוצה צריך לזכור.

פסקה ג דרך זו לפזר מידע התפתחה בעבר, בעולם שבו הקשרים היו פנים אל פנים. העולם הזה כבר כמעט אינו קיים בעידן האינטרנט. עבודת המחקר שערכנו, רומזת שבני האדם החלו לראות באינטרנט מעין חבר נוסף בקבוצת המידע. תוצאות ניסוי שערכנו, בשיתוף החוקרת בטסי ספארו מאוניברסיטת קולומביה ועמיתים, מראות עד כמה האינטרנט מתחיל להחליף את הזיכרון שלנו. בניסוי זה ביקשנו מן המשתתפים להקליד במחשב ארבעים פרטי טריוויה (לדוגמה: "העין של היען גדולה משכלו"). למחצית מן המשתתפים בניסוי נאמר שהפרטים שהם הקלידו יישמרו במחשב, ולמחצית האחרת נאמר שהם יימחקו. גילינו שהמשתתפים שסברו שהמידע שהם הקלידו יישמר במחשב זכרו פחות פרטים. מתברר שאנשים רואים במחשב שותף לזיכרון, כלומר הם נוטים לפרוק מידע למחשב במקום לשמור אותו במוחם. נראה שהנטייה לפרוק מידע למחשב חזקה כל כך עד שאנשים אינם יכולים לקבץ פרטים במחשבותיהם אם יש בסביבתם "חבר דיגיטלי".

* מעובד על פי וגנר, ד"ר מ' וורד, א"פ (2014). כיצד גוגל משנה את מוחנו. סיינטיפיק אמריקן ישראל. אוחר מאתר הידען hayadan.org.il.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, מועד חורף נבצרים, תשפ"א, 2021, מס' 11241

פסקה ד

ככל שאנו מעבירים מעצמנו לאינטרנט את האחריות לסוגים שונים של מידע, אנו מחליפים את שותפינו הטבעיים לקבוצת המידע — חברים, בני משפחה ומומחים בני אנוש אחרים — בשותף החדש, האינטרנט.

פסקה ה

אבל האינטרנט אינו דומה לשום אדם שפגשנו אי פעם: הוא תמיד זמין ויודע הכול. היקף המידע שאפשר להשיג באמצעות האינטרנט גדול לאין שיעור מזה האגור בראשו של כל אדם, ולעיתים קרובות גם בקבוצה שלמה של אנשים. הוא מעודכן תמיד, ולמעט היעלמויות כמו בעת הפסקות חשמל, אין סכנה של איבוד מידע או שכחה.

פסקה ו

המידע מן האינטרנט נשלף לעיתים מהר יותר מזה שאנו שולפים מזיכרונותינו שלנו. המיידיות שבה תוצאות החיפוש מופיעות על המסך יכולה לטשטש את הגבולות בין זיכרונותינו האישיים ובין האוצרות הדיגיטליים העצומים המפוזרים ברחבי האינטרנט.

פסקה ז

בניסוי שערכנו בנושא זה, ביקשנו מן המשתתפים לענות על שאלות טריוויה. קבוצה אחת הורשתה להיעזר ב"גוגל", והקבוצה האחרת הייתה צריכה לענות על השאלות ללא שימוש במנוע החיפוש. לאחר מכן ביקשנו מן המשתתפים לדרג את היכולת שלהם לזכור פרטים. הדירוג העצמי של אלה שנעזרו באינטרנט לחיפוש תשובות היה גבוה יותר משל המשתתפים בקבוצה האחרת. נדהמנו לגלות שאפילו משתתפים שתשובותיהם הועתקו מילה במילה מאתר באינטרנט היו משוכנעים שהם זכרו את המידע בזכות היכולת שלהם ולא בזכות "גוגל".

פסקה ח

נראה שבעידן האינטרנט נוצר דור של אנשים הבטוחים שהם יודעים יותר ממה שידעו אנשים בדורות הקודמים על העולם שמסביב להם, אולם למעשה התוצאה של ההישענות שלהם על האינטרנט היא שהם יודעים פחות ממה שידעו קודמיהם. עם זאת ייתכן שמכיוון שהשימוש ב"גוגל" נהפך לחלק מ"ערכת הכלים" שלהם, מתפתחת אינטליגנצייה חדשה, מסוג אחר, שאינה מעוגנת עוד בזיכרונות המקומיים השוכנים רק במוח. ייתכן שכשנשתחרר מן הצורך לזכור עובדות נוכל לנצל את המשאבים החדשים שהתפנו במוחנו למשימות שאפתניות יותר. ואולי גם נוכל לשלב את היצירתיות של המוח האנושי והידע האינטרנטי ליצירת עולם טוב יותר.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, מועד חורף נבצרים, תשפ"א, 2021, מס' 11241

טקסט 3

30% מהישראלים גולשים באינטרנט יותר מחמש שעות ביום

מאת רועי גולדנברג

- פסקה א רק 6% מן הישראלים מעולם לא השתמשו בפייסבוק – כך עולה ממחקר עולמי מקיף בעבור חברת "יוניברסל מקאן". במחקר השתתפו 50 אלף אנשים מ־65 מדינות, ובהן ישראל.
- פסקה ב המחקר מצביע גם על היקף השימוש באינטרנט, ומראה כי 70% מהישראלים גולשים בפייסבוק לפחות פעם ביום, 44% מהישראלים נכנסים ליוטיוב לפחות פעם ביום (לעומת 30% בעולם) ו־60% מן הישראלים בני 25-44 טוענים כי הרשתות החברתיות הן חלק בלתי נפרד מהחיים החברתיים שלהם.
- פסקה ג עוד עולה מהמחקר ש־30% מהישראלים גולשים יותר מחמש שעות ביום – כמעט כפול מן הממוצע בעולם. לצורך השוואה – באיטליה שיעור הגולשים באינטרנט יותר מחמש שעות ביום הוא 21%, ובארצות הברית 16%.
- פסקה ד באשר לשיעור השימוש בטלפון החכם, מתברר כי 22% מהישראלים משתמשים בטלפון החכם שלהם יותר מחמש שעות ביום, לעומת 17.4%, שהוא שיעור הממוצע העולמי.
- פסקה ה על פי המחקר יש שלוש מטרות עיקריות לשימוש ברשת. הראשונה שבהן היא ללמוד דברים חדשים ולהישאר מעודכן. המטרה השנייה היא שמירה על קשר ושיתוף ידע. המטרה השלישית היא הסחת דעת.
- פסקה ו המחקר מראה גם שהישראלים אוהבים לצרוך תוכן, אך לייצר אותו הם אוהבים פחות. כך, הפעילויות המועדפות על ישראלים באינטרנט הן צפייה בסרטוני וידאו, שימוש בשירותים של שליחת מסרים מידיים והודעות, הורדת אפליקציה (יישומון) וביקור באתרים של חברות אופנה ומותגים.

* מעובד על פי גולדנברג, ר' (2015). 30% מהישראלים גולשים באינטרנט יותר מחמש שעות ביום. אוזר מאתר גלובס globes.co.il.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, מועד חורף נבצרים, תשפ"א, 2021, מס' 11241

דף עזר לנבחן

טבלת התנועות

התנועות הקטנות	התנועות הגדולות	התנועות החטופות
a פתח □	קמץ □	פתח □ חטף פתח □
e סגול □	צירי חסר □ י צירי מלא □	סגול □ חטף סגול □
i חיריק חסר □	י חיריק מלא □	
o קמץ קטן □	חולם חסר □ ו חולם מלא □	חטף קמץ □
u קובוץ □	ו שורוק □	

טבלת הגופים

גוף ראשון	גוף שני	גוף שלישי	
יחיד	מדבר	נוכח	נסתר
יחידה	מדברת	נוכחת	נסתרת
רבים	מדברים	נוכחים	נסתרים
רבות	מדברות	נוכחות	נסתרות

חלקי הדיבור: שם עצם, שם תואר, פועל (שם פועל), תואר הפועל, מילת יחס, מילת קישור

תחביר

דרכי ההבעה במשפט: משפט חיווי, משפט ציווי, משפט שאלה

סוגי המשפטים: משפט פשוט, משפט מורכב, משפט איחוי (מאוחד/מחובר)

סוגי הנשואים: נשוא פועלי (לרבות נשוא מורחב), נשוא שמני, נשוא קיומי (דמוי פועל: יש, אין)

התפקידים התחביריים במשפט: נושא, נשוא, אוגד, מושא, תיאור, לוואי, תמורה

סוגי התיאורים ופסוקיות התיאור: מקום, זמן, סיבה, תכלית, אופן, מצב, תנאי, ויתור

החלקים הבלתי תלויים במשפט: הסגר, פנייה, קריאה

משפטים בעלי מבנה מיוחד: נושא סתמי, חלק ייחוד, חלק כולל

קשרים לוגיים: ריבוי והוספה, צמצום, השוואה, ברירה, הדגמה, זמן, סיבה ותוצאה, תכלית, ניגוד,

ויתור, תנאי

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, מועד חורף נבצרים, תשפ"א, 2021, מס' 11241

תורת הצורות

בנייני הפועל: קל-פָּעַל (פעל), נִפְעַל (נפעל), הִפְעִיל (הפעיל), הִפְעַל (הופעל), פָּעַל (פיעל), פָּעַל (פועל), הִתְפַּעֵל (התפעל)

גזרות הפועל והשם:

גזרת השלמים, גזרת המרובעים

גזרות החסרים (העלולים): חסרי פ"נ (חפ"ן), חסרי פי"צ (חפי"ץ), חסרי פ"י (חפ"י)

גזרות הנחים: נחי פ"א (נפ"א), נחי פ"י/ו (נפ"י/ו), נחי ל"י/ה (נל"י/ה), נחי ל"א (נל"א), נחי ע"ו/י (נע"ו/י) גזרת הכפולים (ע"ע)

דרכי תצורת המילים:

גזירה מסורגת: שורש ומשקל

גזירה קווית: בסיס וצורן, הֶלַחַם בסיסים, ראשי תיבות (נוטריקון)

סוגי צורנים: צורן גזירה, צורן נטייה

لا تكتب في هذه المنطقة

لا לכתוב באזור זה

ענה על כל השאלות 1-5 שלפניך לפי הטקסטים 1-3 שקראת.

הקפד על כתב ברור, על כתיב נכון, על כללי הדקדוק ועל פיסוק הגיוני.

- כתוב פסקה ובה תשווה בין העבר ובין ההווה מבחינת צריכת המידע (מטקסט 1) ומבחינת האופן שבו אנו זוכרים דברים (מטקסט 2). את תשובתך עליך לכתוב באופן לכיד ומקושר (לא בטבלה ולא בנקודות). (6 נקודות)

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, מועד חורף נבצרים, תשפ"א, 2021, מס' 11241

3. א. בטקסט 1 בפסקה ג מוצגת ביקורת של הסופר ניקולס קאר בנוגע להשפעות של הטכנולוגיה על חיינו.

איזה מן המחקרים המתוארים בטקסט 1 מבסס את הביקורת של קאר?

הקף את התשובה הנכונה ונמק אותה. (5 נקודות)

- המחקר שנערך באוניברסיטת קליפורניה (פסקה ב)
- המחקר שנערך בבריטניה (פסקה ד)
- המחקר של גרי סמול (פסקה ה)

הנימוק:

ב. בטקסט 1 בפסקה ט הכותב מזכיר את סוקרטס כדי לחזק טענה.

הקף את הטענה שהכותב רוצה לחזק. (3 נקודות)

- האנושות יצאה נשכרת מהעלאת המידע על הכתב.
- העלאת מידע על הכתב פוגמת בזיכרון.
- זמינות המידע תמיד הייתה בעיה.
- זמינות המידע עשויה להיות יתרון.

4. א. על פי טקסט 2, ציין שלושה יתרונות שונים שיש להיעזרות באינטרנט על פני היעזרות

באדם. (3 נקודות)

(1)

(2)

(3)

ב. בטקסט 2 בפסקה ז כתוב: "נדהמנו לגלות".

הסבר מה הדהים את החוקרים ומדוע? (4 נקודות)

לקראת דיון שיעסוק בשימוש באינטרנט בבית הספר כתוב על פי טקסטים 1 ו-3 שקראת, סקירה שתשמש בסיס לדיון.

בסקירה כתוב על היקף השימוש באינטרנט בישראל, ופרט את השפעת השימוש באינטרנט על המוח ועל הזיכרון.

הקפד על דרכי מסירה מקובלות ועל אזכור מקורות המידע בגוף הסקירה ובסופה (ביבליוגרפיה).

כתוב בהיקף של 100-200 מילים. השתמש בעמוד זה לכתירת טיוטה, ואת הסקירה כתוב בעמודים 15-16.

טיוטה

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

This image shows a full page of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page, providing a template for handwriting practice or general writing. There are no margins, text, or other markings on the page.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

עמוד 16

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, מועד חורף נבצרים, תשפ"א, 2021, מס' 11241

חלק שני – לשון (50 נקודות)

בחלק זה שלושה פרקים. עליך לענות על שני פרקים: על פרק א – חובה, ועל אחד מן הפרקים ב-ג.

פרק א: שם המספר – חובה (10 נקודות)

ענה על שאלה 6.

6. במשפטים שלפניך הקף את הצורה הנכונה של כל שם מספר מבין האפשרויות המודגשות.

- באחת עשרה / אחד עשר ביוני אלפיים ותשע עשרה / אלפיים ותשעה עשר

פרסמה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה לקט נתונים לרגל שבוע הספר העברי.

- בשנת 2017 יצאו לאור בישראל שמונת אלפים ארבע מאות שישים ושתיים /

שמונת אלפים ארבע מאות שישים ושניים ספרים וחבורות;

שישה עשר / שש עשרה אחוזים מהם תורגמו משפות זרות.

- ההוצאה הכספית על ספרים הייתה שבעה עשר / שבע עשרה שקלים בחודש בממוצע

למשק בית; במשקי בית בעשירון העליון מוציאים על ספרים בממוצע פי שתיים /

שניים יותר מבעשירון התחתון.

- מבין שלושים ושתיים / שלושים ושניים מדינות שהשתתפו בסקר שבדק את

תדירות קריאת הספרים, דורגה ישראל במקום החמש עשרה / חמישה עשר.

- בתרשים מספר תשע / תשעה בדוח הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, מוצג קשר בין

כמות הספרים שהיו למשתתפים בבית כשהיו בני שישה עשר / שש עשרה ובין הציון

שלהם באוריינות קריאה.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, מועד חורף נבצרים, תשפ"א, 2021, מס' 11241

לפניך שני פרקים: פרק ב – תחביר ופרק ג – מערכת הצורות.
בחר בפרק שלמדת: פרק ב – תחביר או פרק ג – מערכת הצורות.
בפרק שבחרת ענה על השאלות לפי ההוראות.

ציין את שם הפרק שבחרת: _____

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, מועד חורף נבצרים, תשפ"א, 2021, מס' 11241

פרק ב: תחביר (40 נקודות)

בפרק זה חמש שאלות 7-11. לכל שאלה — 12 נקודות. תוכל לענות, באופן מלא או חלקי, על כל השאלות, אך מספר הנקודות שתוכל לצבור בפרק לא יעלה על 40 נקודות. שים לב: תוכל להיעזר בדף העזר לנבחן (עמ' 10-11).

7. לפניך שלושה משפטים.

(1) בהרים כבר השמש מלהטת, ובעמק עוד נוצץ הטל.

(2) אשיר כאן באוזניה עד שתפקח את עיניה.

(3) שישים ושש שנה מפרידות בין שני השירים האלה, המבטאים את תחושותיהם של

תושבי הארץ השרים אותם.

א. ציין ליד כל משפט את הסוג התחבירי שלו.

ב. אם המשפט מורכב — תחם את הפסוקית או הפסוקיות שבו, וציין מעל כל פסוקית שתחמת את התפקיד התחבירי שלה.

ג. אם המשפט הוא משפט איחוי — תחם את איבריו.

ג. ציין את התפקיד התחבירי של כל אחת מן המילים המסומנות בקו במשפטים.

הטל: _____ עיניה: _____ שישים ושש שנה: _____

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, מועד חורף נבצרים, תשפ"א, 2021, מס' 11241

8. א. לפניך שני משפטים.

- (1) אגודת "מגן דוד אדום" דורשת מן המתנדבים השתתפות בקורס בן שישים שעות ועמידה בבחינות.
- (2) תלמידים רבים בוחרים בהתנדבות ב"מגן דוד אדום" במסגרת התוכנית למחויבות אישית.

- במשפט (1) יש חלק כולל.

העתק אותו _____

ציין את התפקיד התחבירי שלו במשפט. _____

- המר את שני המשפטים (1) ו-(2) במשפט אחד מסוג תחבירי כלשהו שיבטא קשר לוגי של ויתור.

ב. לפניך משפט.

מי שמתנדב לעזור לזולת נהנה מהרגשה של אושר.

- ציין את הסוג התחבירי של המשפט: _____
- ציין את התפקיד התחבירי של כל אחת מן המילים המסומנות בקו במשפט.

הרגשה _____ אושר _____

- המר את המשפט במשפט מורכב ובו פסוקית תנאי.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, מועד חורף נבצרים, תשפ"א, 2021, מס' 11241

9. א. לפניך שלושה משפטים. כתוב אותם בקטע לכיד (הוסף מילות קישור מתאימות ומאזכרים).

- (1) מכשיר טכנולוגי מתוחכם מאפשר לדעת היכן נמצאת המכונית בכל זמן נתון.
- (2) את המכשיר פיתחה חברה מסחרית כדי לאתר מכוניות גנובות.
- (3) מספר המכוניות הגנובות הולך וגדל כל הזמן.

ב. לפניך שישה משפטים.

ציין את התפקיד התחבירי של הצירוף המסומן בקו בכל משפט.

- (1) מחבר המאמר טוען כי בימינו הזכות לפרטיות אינה נתפסת כפי שנתפסה לפני כמאה שנים.

התפקיד התחבירי: _____

- (2) אחת הזכויות הבסיסיות של כל אדם היא הזכות לפרטיות.

התפקיד התחבירי: _____

- (3) אמצעים אלה ועוד רבים אחרים פוגעים בזכות לפרטיות של האזרח.

התפקיד התחבירי: _____

- (4) פגיעה בזכות לפרטיות נתפסת כפגיעה חמורה בזכויות האדם.

התפקיד התחבירי: _____

- (5) אנשים רבים נלחמו למען הזכות לפרטיות.

התפקיד התחבירי: _____

- (6) חשיבותה של הזכות לפרטיות מתבטאת בחוקים רבים שחוקקה הכנסת.

התפקיד התחבירי: _____

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, מועד חורף נבצרים, תשפ"א, 2021, מס' 11241

10. א. לפניך שני משפטים, ובכל משפט מילה מסומנת בקו.
- (1) הנגישות למידע הפכה שוויונית יותר כיום לעומת העבר הלא־רחוק.
 - (2) בסופו של כל יום לימודים התלמידים הופכים את הכיסאות ומניחים אותם על השולחנות.

- ציין את התפקיד התחבירי של כל אחת מן המילים המסומנות בקו במשפטים.
- הפכה _____ הופכים _____
- המר את המילה "הפכה" במשפט (1) במילה אחרת שיש לה אותה משמעות ואותו תפקיד תחבירי. _____

- ב. לפניך שני משפטים, ובכל משפט צירוף מסומן בקו.
- (1) אנשים רבים ושונים רואים באינטרנט כלי ליצירת קשרים חברתיים.
 - (2) הפער בין שכבות האוכלוסייה ילך ויגדל.
- העתק את הצירוף שבו וי"ו החיבור משמשת לחיבור בין חלקים כוללים. _____
 - מהו התפקיד התחבירי של הצירוף האחר? _____

- ג. לפניך משפט המנוסח באמצעות המבנה "לא... אלא...".
- לא השופטים בחרו בשיר שזכה אלא צופי הטלוויזיה.
- ציין את הקשר הלוגי במשפט זה. _____
 - כתוב את המשפט מחדש בלי להשתמש במבנה "לא... אלא...". שמור על משמעות המשפט.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, מועד חורף נבצרים, תשפ"א, 2021, מס' 11241

11. א. לפניך שלושה משפטים, ובהם המילה "היא" מסומנת בקו.
- (1) אחת הדרכים ליצירת ריגוש היא הכרזה כי אירועים שמתרחשים הם "יד הגורל".
 - (2) היא מחייבת אותנו להתרגש.
 - (3) התוצאה היא אקלים תקשורתית-תרבותי לא רציונלי.
- הקף את המשפט שבו המילה "היא" יוצאת דופן מבחינת התפקיד התחבירי שלה.
 - ציין את התפקיד התחבירי של המילה "היא" במשפט שהקפת. _____
 - ציין את התפקיד התחבירי של המילה "היא" בשני המשפטים האחרים. _____
- ב. לפניך שני משפטים.
- (1) מאמר זה יועלה, מן הסתם, לאתר המרשתת.
 - (2) האינטרנט מאפשר אנונימיות, לכאורה לפחות.
- מהו התפקיד התחבירי המשותף למילים המסומנות בקו? _____
 - מהי המטרה של השימוש בחלק תחבירי זה? הקף את התשובה הנכונה.
- לפרט את דברי הכותב.
 - להדגיש את חגיגות הדיבור.
 - להביע דעה או הערה של הכותב על הנאמר.
 - לספק מידע שישמש רקע להבנת המשפט.
- לפניך שני משפטים.
 - אלימות, בעיקר פשיעה לאומנית, מפיקה מהגולש הישראלי קשת של רגשות.
 - הגיע הזמן, כנראה, להעלות לדיון ציבורי את מה שנאמר מפה לאוזן.
- הקף את המשפט שבו התפקיד התחבירי של החלק המסומן בקו זהה לתפקיד התחבירי של החלקים המסומנים במשפטים (1)-(2) בסעיף זה.

(שים לב: סעיף ג של השאלה בעמוד הבא.)

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, מועד חורף נבצרים, תשפ"א, 2021, מס' 11241

ג. לפניך משפט.

בעקבות העלייה החדה בשיעור המחלות הכרוניות הנובעות מתזונה לקויה ומפעילות גופנית מועטה, פיתחו משרדי הממשלה תוכנית לאומית לקידום אורח חיים פעיל ובריא.

פרק את המשפט לשלושה משפטים פשוטים.

(1)

(2)

(3)

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, מועד חורף נבצרים, תשפ"א, 2021, מס' 11241

פרק ג: מערכת הצורות (40 נקודות)

בפרק זה חמש שאלות 12-16. לכל שאלה – 12 נקודות. תוכל לענות, באופן מלא או חלקי, על כל השאלות, אך מספר הנקודות שתוכל לצבור בפרק לא יעלה על 40 נקודות.
שים לב: תוכל להיעזר בדף העזר לנבחן (עמ' 10-11).

12. לפניך שבעה משפטים, ובכל משפט יש פועל מודגש ובסוגריים אותו הפועל מנוקד. ציין בטבלה את השורש ואת הבניין של כל אחד מן הפעלים המודגשים.

הפועל	השורש	הבניין
ההודעות יתפרסמו (יְתַפְרְסְמוּ) מחר בעיתונים.		
הקוראים הגיבו (הִגִּיבוּ) בחריפות על הכתבה.		
הטיסה מבוטלת (מְבֹטֶלֶת) בגלל תנאי מזג האוויר.		
מומלץ להתקין (לְהִתְקִין) מערכת איתור במכונית למקרה של גנבה.		
כך ייודע (יֵוֹדֵעַ) מקום הימצאה של המכונית לאחר הגנבה.		
הורים רבים אינם מרשים (מְרַשִּׁים) לילדיהם לגלוש באינטרנט ללא פיקוח.		
הורים רבים מעדיפים שילדיהם יבלו (יִבְלוּ) עם חברים בחוץ במקום לגלוש באינטרנט.		

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, מועד חורף נבצרים, תשפ"א, 2021, מס' 11241

13. לפניך קטע ובו ארבעה פעלים מודגשים.

סופת הברד שהתחוללה בחורף גרמה לנזקים רבים. במהלך הסופה חלו שיבושים באספקת החשמל. ההפרעות באספקת החשמל גרמו לפגיעה באיכות החיים של התושבים ולנזקים בתעשייה ובחקלאות. בעקבות זאת הוחלט להחיל את החוק לפיצוי נפגעי אסון טבע. החוק הוחל על כל החקלאים שנפגעו.

א. מהו השורש המשותף לארבעת הפעלים המודגשים בקטע? _____

ב. ציין את הבניין של כל פועל מודגש.

התחוללה הבניין: _____

חלו הבניין: _____

להחיל הבניין: _____

הוחל הבניין: _____

ג. כתוב את שם הפעולה של הפועל להחיל באותו הבניין. _____

ד. מבין המילים שלפניך הקף רק את המילים השייכות לאותה הגזרה של הפעלים המודגשים בקטע.

מודעה, מדינה, כוונה, רעיון, מרוץ, מוסד, מחיקה

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, מועד חורף נבצרים, תשפ"א, 2021, מס' 11241

14. א. לפניך קטע ובו שישה שמות מודגשים.

החוקר שבדק את רמת הקרינה של האנטנות הסלולריות אמר **לעיתונאי** שראיין אותו, שלדעתו האנטנות מהוות **מפגע בריאותי** חמור, ואין להסכים לשום **פשרה** בנוגע למיקום האנטנות כי מדובר ב**איכות** החיים של התושבים. מיין בטבלה שלפניך את השמות המודגשים לפי דרך התצורה.

שורש ומשקל	בסיס וצורן סופי

ב. לפניך ארבעה משפטים, ובכל אחד מהם יש שם פעולה מודגש.

- קצב ה**השתכללות** של האינטרנט גדל.
 - האינטרנט מאפשר **שיחה** בין אנשים מרחבי העולם.
 - במאמר מובעת תקווה להשגת **פיוס** בעולם.
 - השלב הראשון בתהליך ה**הפרֶיָה** בצמח הוא נביטת גרגר אבקה על הצלקת.
- השלם את הטבלה שלפניך.

שם הפעולה	השורש	הבניין
השתכללות		
שיחה		
פיוס		
הפרֶיָה		

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, מועד חורף נבצרים, תשפ"א, 2021, מס' 11241

15. א. לפניך קטע, שחסרים בו שבעה פעלים. קרא אותו, וכתוב בכל מקום ריק את הפועל המתאים, על פי השורש שבסוגריים. אין צורך לנקד.

צפייה בטלוויזיה כבר הייתה תופעה _____ (פ-ו-י) ברבע האחרון של המאה העשרים. התופעה _____ (ע-צ-ם) כאשר _____ (י-ו-ס-ף) ערוצים רבים ש _____ (ב-ו-א) עימה הטלוויזיה בכבלים, והתרבו הפעילויות שהציע האינטרנט. לא במקרה הנוער בימינו _____ (כ-נ-י/ה) "נוער המסכים". השאלה שהורים ומחנכים _____ (ע-ל-י/ה) כיום היא כיצד _____ (צ-מ-צ-ם) את השעות שהנוער מקדיש לצפייה בטלוויזיה ולגלישה באינטרנט.

ב. לפניך קטע, שחסרים בו שבעה שמות. קרא אותו, וכתוב בכל מקום ריק את השם המתאים, על פי השורש שבסוגריים. אין צורך לנקד.

_____ (א-פ-י-ן) מובהק של "נוער המסכים" הוא המעבר מ _____ (צ-פ-י/ה) פסיבית בטלוויזיה לפעילות אקטיבית במשחקי מחשב ובשלל פעילויות באינטרנט. ההתמכרות לאינטרנט היא בעיה אופיינית לדור הזה. לצעירים יש _____ (ק-ש-י/ה) להתנתק מן המסך, לכן אין להתפלא על ה _____ (ג-ו-ב) הנרגזת שלהם כאשר מתרחשת _____ (פ-ר-ע) כלשהי שמקשה עליהם לגלוש באינטרנט. למערכת החינוך אין פתרון נחרץ לבעיה זו. איש אינו רוצה למנוע לחלוטין מהנוער את ה _____ (ש-מ-ש) בכלים אלה בזכות ה _____ (ר-ו-ם) הגדולה שלהם לפיתוח הידע והמיומנויות של בני הנוער.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, מועד חורף נבצרים, תשפ"א, 2021, מס' 11241

16. א. לפניך שתי קבוצות של שמות. בכל קבוצה הקף את השם היוצא דופן מבחינת דרך התצורה שלו.

קבוצה (1): מסעדון, בדרן, מדעון, מנהלן

קבוצה (2): שעון, תחזית, תבנית, רצון

ב. לפניך קבוצת שמות. הקף את השם שאינו צורת בינוני.

מִיבֶשׁ כביסה, מִרְכָּב שיער, מִסְרָק, מְאוֹרָר

ג. לפניך קבוצת שמות. הקף את השם היוצא דופן מבחינת הגזרה.

הרצאה, הלוואה, הקראה, השוואה

ד. לפניך קבוצת שמות. הקף את השם היוצא דופן מבחינת המשקל.

מְשָׁנָה, מְחִיָּה, מְשָׁחָה, מְצֹה

ה. לפניך שני משפטים, ובכל אחד מהם מילה מודגשת.

• **כְּנוּת** היא אחת התכונות החשובות בתקשורת בין בני אדם.

• צבר הוא אחד ה**כְּנוּיִים** שניתנו בעבר לבני הנוער ילידי ישראל.

ציין את סוג הצורן הסופי ואת משמעותו בכל אחת מן המילים המודגשות.

• **כְּנוּת** סוג הצורן הסופי _____, משמעותו הצורן הסופי _____.

• **כְּנוּיִים** סוג הצורן הסופי _____, משמעותו הצורן הסופי _____.

/בהמשך דפי טיוטה/

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך

لا تكتب في هذه المنطقة

لا لכתוב באזור זה

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, מועד חורף נבצרים, תשפ"א, 2021, מס' 11241

טיוטה

[illegible]

לא לכתוב באזור זה

لا تكتب في هذه المنطقة

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, מועד חורף נבצרים, תשפ"א, 2021, מס' 11241

טיוטה

لا تكتب في هذه المنطقة

לא לכתוב באזור זה

מדבקת משגיח

ملصقة مراقب

"איתך בכל מקום, גם בבגרות.
בהצלחה, מועצת התלמידים והנוער הארצית"
"معك في كل مكان، وفي البجروت أيضًا.
بالتحاح، مجلس الطلاب والشبيبة القطري"